

Ұлы Отан соғысының қатысушылары мен мүгедектеріне және соларға тәнестірілген адамдарға берілетін женілдіктер мен оларды әлеуметтік қорғау туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 28 сәуірдегі N 2247 Заңы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 6 мамырдағы № 322-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткеннен соң қолданысқа енгізіледі)

Ескерту. Күші жойылды - ҚР 06.05.2020 № 322-VI Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткеннен соң қолданысқа енгізіледі).

МАЗМҰНЫ

Ескерту. Актінің нысаны және тақырыбы өзгерді, мәтінде "тарау" деген сөздің алдындағы "I - IV" деген цифrlар тиісінше "1 - 4" деген цифrlармен ауыстырылды, "Жарлықты", "Жарлықтан", "Жарлықтың", "Жарлық", "Жарлықта ", "Жарлыққа" деген сөздер тиісінше "Занды", "Заңнан", "Заңның", "Заң", "Заңда" , "Заңға" деген сөздермен ауыстырылды - Қазақстан Республикасының 2004.12.20 № 13 (2005 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді) Заңымен.

Осы Заң Ұлы Отан соғысының қатысушылары мен мүгедектеріне және соларға тәнестірілген адамдарға әлеуметтік кепілдіктер берудің ұйымдастырушылық, экономикалық және құқықтық негіздерін белгілейді, сондай-ақ олардың құқықтық мәртебесін айқындайды.

Ескерту. Кіріспе жаңа редакцияда - ҚР 2004.12.20 № 13 (2005.01.01 бастап күшіне енеді) Заңымен.

1 ТАРАУ

Жалпы ережелер

1-бап. Ұлы Отан соғысының қатысушылары мен мүгедектеріне және соларға тәнестірілген адамдарға берілетін женілдіктер мен оларды әлеуметтік қорғау туралы заңдар

Соғысқа қатысушылар мен соғыс мүгедектеріне және соларға тәнестірілген адамдарға берілетін женілдіктер мен оларды әлеуметтік қорғау туралы заңдар осы Заңнан, Қазақстан Республикасының осы саладағы қатынастарды реттейтін басқа заңдық және нормативтік актілерінен тұрады.

2-бап. Осы Заңның қолданылу орны мен аясы

Осы Заңның күші Қазақстан Республикасында тұрақты тұратын, бұрын қабылданған заң актілеріне сәйкес құқықтар мен женілдіктерді осы Заң күшіне енгізілгенге дейін пайдаланып келген соғысқа қатысушыларға, соғыс мүгедектеріне және соларға теңестірілген адамдарға, сондай-ақ Қазақстан Республикасына тұрақты тұруға осы Заң күшіне енгізілгеннен кейін көшіп келген азаматтарға және кейіннен соғысқа қатысушы, соғыс мүгедегі және соларға теңестірілген адам мәртебесі белгіленетін азаматтарға қолданылады.

3-бап. Женілдіктер туралы заңдарды бұзғандығы үшін лауазымды адамдардың жауапкершілігі

Соғысқа қатысушылар мен соғыс мүгедектеріне және соларға теңестірілген адамдарға осы Заңда көзделген женілдіктер мен кепілдіктердің берілуін шектеген, оның берілуіне немесе жүзеге асырылуына кедергі жасаған мемлекеттік органдардың, сондай-ақ кәсіпорындардың, мекемелер мен ұйымдардың лауазымды адамдары Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жауап береді.

Ескерту. 3-бапқа өзгеріс енгізілді - КР 2011.07.22 № 479-IV (алғашкы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданыска енгізіледі)
Заңымен.

4-бап. Халықаралық шарттар мен келісімдер

Егер Қазақстан Республикасы қатысатын халықаралық шартта немесе келісімде соғысқа қатысушылар мен соғыс мүгедектері және соларға теңестірілген адамдар жөнінде женілдіктер мен кепілдіктердің ауқымы осы Заңда көзделгенде кең немесе басқадай нормада белгіленген болса, онда халықаралық шарт яки келісім нормалары қолданылады.

2 ТАРАУ

Ұлы Отан соғысының қатысушылары мен мүгедектерінің және женілдіктер мен кепілдіктер жағынан соларға теңестірілген адамдардың мәртебесі

5-бап. Ұлы Отан соғысына қатысушылар

Бірінші дүниежүзілік, азамат және Ұлы Отан соғыстары кезеңінде, сондай-ақ бұрынғы КСР Одағын қорғау жөніндегі басқа да ұрыс операциялары кезінде майдандағы армия флот құрамына кірген бөлімдерде, штабтар мен мекемелерде қызмет еткен әскери қызметшілер, азамат және Ұлы Отан соғыстарының партизандары мен астыртын құрес жүргізушилері соғысқа қатысушылар деп танылады.

6-бап. Женілдіктер мен кепілдіктер жағынан Ұлы Отан соғысына қатысушыларға теңестірілген адамдар

Женілдіктер мен кепілдіктер жағынан Ұлы Отан соғысына қатысушыларға теңестірілген адамдар деп мыналар танылады:

қорғанысина қатысу майдандағы армия бөлімдерінің әскери қызметшілері үшін белгіленген жеңілдік шарттарымен зейнетақы тағайындау үшін еңбек өткерген жылдарына 1998 жылғы 1 қантарға дейін есептелді қалаларда Ұлы Отан соғысы кезінде қызмет атқарған әскери қызметшілер, сондай-ақ бұрынғы КСР Одағы ішкі істер және мемлекеттік қауіпсіздік органдарының басшы және қатардағы құрамының адамдары;

Ұлы Отан соғысы кезінде майдандағы армия құрамына кірген әскери бөлімдерде, штабтарда, мекемелерде штаттық қызмет атқарған Совет Армиясының, Әскери-Теңіз Флотының, бұрынғы КСР Одағының ішкі істер және мемлекеттік қауіпсіздік әскерлері мен органдарының ерікті жалдама құрамаларының адамдары, яки сол кездерде қорғанысина қатысу майдандағы армия бөлімдерінің әскери қызметшілері үшін белгіленген жеңілдік шарттарымен зейнетақы тағайындау үшін еңбек өткерген жылдарына 1998 жылғы 1 қантарға дейін есептеледі қалаларда болған адамдар;

Ұлы Отан соғысы кезінде майдандағы армия мен флоттың құрамына кірген бөлімдердің, штабтар мен мекемелердің құрамында полк баласы (тәрбиеленушісі) және теңізші бала ретінде болғандар;

екінші дүниежүзілік соғыс жылдарында шетелдердің аумағында фашистік Германия мен оның одактастарына қарсы ұрыс қымылдарына партизан отрядтары, астыртын топтар және басқа да антифашистік құрамалар құрамында қатысқан адамдар;

Қатынас жолдары халық комисариаты, Байланыс халық комисариаты арнайы құрамаларының, кәсіпшілік және көлік кемелерінің жүзу құрамы мен авиацияның ұшу-көтеру құрамының, бұрынғы КСР Одағы Балық өнеркәсібі халық комисариатының, Теңіз және өзен флотының, Солтүстік теңіз және жолы Бас басқармасының ұшу-көтеру құрамының Ұлы Отан соғысы кезінде әскери қызметшілер жағдайына көшірілген және ұрыс майдандарының тылдағы шептері , флоттардың оперативтік аймақтары шегінде майдандағы армия мен флот мұдделеріне орай міндеттер атқарған қызметкерлері, сондай-ақ Ұлы Отан соғысының бас кезінде басқа мемлекеттердің порттарында тұтқындалған көлік флоты кемелері әкипаждарының мүшелері;

қоршаудағы кезеңінде Ленинград қаласының кәсіпорындарында, мекемелері мен ұйымдарында жұмыс істеген және "Ленинградты қорғағаны үшін" медалімен әрі "Коршаудағы Ленинград тұрғыны" белгісімен наградталған азаматтар;

екінші дүниежүзілік соғыс кезінде фашистер мен олардың одақтастары құрған концлагерлердің, геттолардың және басқа да еріксіз ұсташа орындарының жасы көмелетке толмаған бұрынғы тұтқындары;

басқа мемлекеттердің аумақтарындағы ұрыс қимылдарына қатысушылар, атап айтқанда:

бұрынғы КСР Одағы үкімет органдарының шешімдеріне сәйкес басқа мемлекеттің аумақтарындағы ұрыс қимылдарына қатысқан - Совет Армиясының, Әскери-Теңіз флотының, Мемлекеттік қауіпсіздік комитетінің әскери қызметшілері, бұрынғы КСР Одағы Ішкі істер министрлігінің қатардағы және басқарушы құрамының адамдары (әскери мамандар мен кеңесшілерді қоса есептегендегі); жаттығу жиындарына шақырылып, ұрыс қимылдары жүріп жатқан кезде Ауғанстанға жіберілген әскери міндеттілер; ұрыс қимылдары жүріп жатқан осы елге жүк жеткізу үшін Ауғанстанға жіберілген автомобиль батальондарының әскери қызметшілері; бұрынғы КСР Одағының аумағынан Ауғанстанға жауынгерлік тапсырмаларды орындау үшін ұшуларап жасаған ұшу құрамының әскери қызметшілері; Ауғанстандағы кеңес әскери құрамына қызмет көрсеткен жараланған, контузия алған немесе зақымданған, яки ұрыс қимылдарын қамтамасыз етуге қатысқаны үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдерімен наградталған жұмысшылар мен қызметшілер;

1986-1987 жылдары Чернобыль АЭС-індегі апаттың, сондай-ақ азаматтық немесе әскери мақсаттағы объектілердегі басқа да радиациялық апаттар мен авариялардың зардалтарын жоюға қатысқан, сондай-ақ ядролық сынақтар мен жаттығуларға тікелей қатысқан адамдар.

Ескерту. 6-бапқа өзгеріс енгізілді - КР 1997.06.19 N 134-І Заңымен.

7-бап. Ұлы Отан соғысының мүгедектері

Бірінші дүниежүзілік, азамат және Ұлы Отан соғыстарында майдандағы армия мен флоттың әскери қызметшілері, партизандар мен астыртын құрес жүргізушилер қатарында болған адамдар, сондай-ақ бірінші дүниежүзілік, азамат және Ұлы Отан соғыстары кезінде майданда, ұрыс қимылдары жүргізілген аудандарда, майдан маңындағы темір жол учаскелерінде, қорғаныс шептерін, әскери-теңіз базалары мен аэродромдар салу кезінде жаралануы, контузия алуы, зақымдануы немесе ауруға шалдығуы салдарынан мүгедек болған әрі зейнетақымен қамсыздандырылуы жағынан әскери қызметшілерге теңестірілген жұмысшылар мен қызметшілер соғыс мүгедектері деп танылады.

8-бап. Женілдіктер мен кепілдіктер жағынан Ұлы Отан соғысының мүгедектеріне теңестірілген адамдар

Женілдіктер мен кепілдіктер жағынан Ұлы Отан соғысының мүгедектеріне теңестірілген адамдар деп мыналар танылады:

бұрынғы КСР Одағын қорғау кезінде, әскери қызметтің өзге де міндеттерін басқа уақытта орындау кезінде жаралануы, контузия алуы, зақымдануы салдарынан немесе майданда болуына байланысты, сондай-ақ Ауғанстанда немесе ұрыс қимылдары жүргізілген басқа мемлекеттерде әскери міндетін өтеу кезінде ауруға шалдығуы салдарынан мүгедек болған әскери қызметшілер;

әскери міндетін орындау кезінде жаралануы, контузия алуы, зақымдануы салдарынан, яки майданда болуына немесе ұрыс қимылдары жүргізілген мемлекеттерде әскери міндетін орындаудың байланысты ауруға шалдығуы салдарынан мүгедек болған бұрынғы КСР Одағының мемлекеттік қауіпсіздік органдарының және ішкі істер органдарының басшы және қатардағы құрамындағы адамдар;

1944 жылдың 1 қаңтарынан 1951 жылдың 31 желтоқсанына дейінгі кезеңде Украина ССР-і, Беларусь ССР-і, Литва ССР-і, Латыш ССР-і, Эстон ССР-і аумақтарында қимыл жасаған халықты қорғаушы истребительдік батальондардың, взводтар мен отрядтардың жауынгерлері мен командалық құрамы қатарында болған, осы батальондарда, взводтарда, отрядтарда қызмет міндетін атқаруға кезінде жаралануы, контузия алуы немесе зақымдануы салдарынан мүгедек болған адамдар;

басқа елдерде қимыл жасаған әскер құрамдарына қызмет көрсеткен және ұрыс қимылдарын жүргізу кезінде жаралануы, контузия алуы, зақымдануы салдарынан мүгедек болған тиісті санаттағы жұмысшылар мен қызметшілер;

Чернобыль АЭС-індегі апаттың, азаматтық немесе әскери мақсаттағы объектілердегі басқа да радиациялық апаттар мен авариялардың, ядролық қаруды сынаудың салдарынан мүгедек болған адамдар, сондай-ақ ата-анасының бірінің радиациялық сәуле алуы себебінен генетикалық жағынан мүгедек болып қалған олардың балалары.

**Ескерту. 8-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 2011.01.06 № 379-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін құнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі)
Заңымен.**

9-бап. Женілдіктер мен кепілдіктер жөнінен соғысқа қатысушыларға теңестірілген адамдардың басқа да санаттары

Женілдіктер мен кепілдіктер жөнінен соғысқа қатысушыларға теңестірілген адамдардың басқа да санаттары деп мыналар танылады:

1. Қаза тапқан әскери қызметшілердің отбасылары, атап айтқанда:

бұрынғы КСР Одағын қорғау кезінде, әскери қызметтің басқа да міндеттерін (қызмет міндеттерін) атқару кезінде жаралану, контузия алу немесе зақымдану нәтижесінде қаза тапқан (хабар-ошарсыз кеткен) немесе майданда болуына

байланысты ауруға шалдығу салдарынан қайтыс болған әскери қызметшілердің, партизандардың, астыртын күрес жүргізгендердің, осы Заңың 5,6,7 және 8-баптарында көрсетілген адамдардың отбасы;

Ұлы Отан соғысында қаза тапқан, жергілікті әуе қорғанысының объектілерді өзін-өзі қорғау топтары мен авариялық командаларының жеке құрамы қатарындағы адамдардың отбасы, Ленинград қаласының госпитальдері мен ауруханаларында қаза тапқан қызметкерлердің отбасы;

бұрынғы КСР Одағының Қорғаныс министрлігіне, ішкі істер және мемлекеттік қауіпсіздік органдарына әскери міндетін өтеу жиындарына шакырылған, қоғамға жат көріністерге байланысты төтенше жағдайлар кезінде қоғамдық тәртіпті сақтау жөніндегі тапсырмаларды орындау барысында қаза тапқан (қайтыс болған) әскери қызметшілердің, басшы және қатардағы құрам адамдарының отбасы;

Ауғанстандағы немесе ұрыс қымылдары жүргізілген басқа мемлекеттердегі ұрыс қымылдары кезеңінде жарапанудың, контузия алудың, зақымданудың немесе ауруға шалдырудың салдарынан қаза тапқан (хабар-ошарсыз кеткен) немесе қайтыс болған әскери қызметшілердің отбасы;

бейбіт уақытта әскери қызметін өткери кезінде қаза тапқан (қайтыс болған) әскери қызметшілердің отбасы;

Чернобыль АЭС-індегі апаттың, азаматтық немесе әскери мақсаттағы объектілердегі басқа да радиациялық апаттар мен авариялардың зардаптарын жою кезінде қаза тапқан адамдардың отбасы;

Чернобыль АЭС-індегі апаттың және азаматтық немесе әскери мақсаттағы объектілердегі басқа да радиациялық апаттар мен авариялардың, ядролық сынаулардың салдарынан сәуле ауруына шалдығып қайтыс болғандардың, немесе өлімі белгіленген тәртіппен солардың ықпалына байланысты болған мүгедектердің, сондай-ақ азаматтардың отбасы.

Жеңілдікке құқық берілетін отбасы мүшелеріне мыналар жатады:

қаза тапқан (хабар-ошарсыз кеткен, қайтыс болған) адамның асыраушысынан айырылуына байланысты мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақы төленетін балалары мен асырауындағы басқа да жандар;

қайталап некеге отырмаған ата-ана, зайдіп (жұбай).

2. Екінші рет некеге тұрмаған, қайтыс болған соғыс мүгедектерінің және соларға теңестірілген мүгедектердің әйелдері (қүйеулері), сондай-ақ қайтыс болған соғысқа қатысушылардың, партизандардың, астыртын күрес жүргізушілердің, "Ленинградты қорғағаны үшін" медалімен және "Қоршаудағы Ленинград тұрғыны" белгісімен наградталған, жалпы ауруға шалдығу, еңбекте мертігу және басқа да себептер (құқыққа қайшы келетіндерін қоспағанда) салдарынан мүгедек деп танылған азаматтардың әйелдері (қүйеулері).

3. Ұлы Отан соғысы жылдарында тылдағы қажырлы еңбегі және мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдерімен наградталған адамдар, сондай-ақ 1988-1989 жылдардағы Чернобыль АЭС-індегі апаттың зардаптарын жоюға қатысқан, оқшаулау аймағынан Қазақстан Республикасына қоныс аудартқан (өз еркімен көшкен) адамдар қоныс аудартқан күні анының құрсағындағы балаларды қоса алғанда.

4. 1979 жылдың 1 желтоқсаны мен 1989 жылдың желтоқсаны аралығында Ауғанстанға және ұрыс қымылдары жүріп жатқан басқада мемлекеттерге жұмысқа жіберілген жұмысшылар мен қызметшілер.

5. Бұрынғы КСР Одағы Мемлекет қауіпсіздігі комитетінің Ауғанстанда уақытша, болған және совет әскерлерінің шектелген құрамына енбеген жұмысшылары мен қызметшілері.

Ескерту. 9-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 1997.06.19 N 134-І Заңымен; 02.07.2018 № 165-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін құнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

10-бап. Соғысқа қатысушының, соғыс мүгедегінің және женілдіктер мен кепілдіктер жөнінен соларға теңестірілген адамдардың мәртебесін белгілеу

Соғысқа қатысушының, соғыс мүгедегінің және женілдіктер мен кепілдіктер жөнінен соларға теңестірілген адамдардың мәртебесі осы Заңға сәйкес анықталады және Ұлы Отан соғысы жылдарында, бұрынғы КСР Одағын қорғау жөніндегі ұрыс операциялары кезінде майдандағы армия қатарында болғанын, Чернобыль АЭС-індегі апаттың және азаматтық немесе әскери мақсаттағы объектілердегі радиациялық апаттар мен авариялардың зардаптарын жоюға қатысқанын, сондай-ақ ядролық сынақтар мен жаттыгуларға тікелей қатысқанын растайтын анықтаманың, әскери билеттердің, жараланғаны, мүгедектігі туралы анықтаманың, сот-медицина қорытындыларының негізінде белгіленеді.

Осы құжаттардың негізінде Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің органдары соғысқа қатысушының куәлігін, ал соғыс мүгедегінің куәлігін - Қазақстан Республикасының халықты әлеуметтік қорғау органдары береді. Женілдіктер мен кепілдіктер жөнінен соларға теңестірілген адамдардың зейнеткерлік құжаттарына белгі соғылады.

3 ТАРАУ

Соғысқа қатысушылар мен соғыс мүгедектеріне және женілдіктер мен кепілдіктер жөнінен соларға теңестірілген адамдарға берілетін женілдіктер мен кепілдіктер

11-бап. Соғысқа қатысушыларға берілетін женілдіктер мен кепілдіктер

Соғысқа қатысушыларға әлеуметтік қорғау шаралары ретінде мынадай жеңілдіктер мен кепілдіктер беріледі:

1. Егер Қазақстан Республикасының тұрғын үй заңына сәйкес тұрғын үйге мұқтаж деп танылса және бұрын бірінші кезекті пәтер алу құқығын пайдаланбаған болса, жергілікті атқарушы органдар, ұйымдар, оларды бірінші кезекте тұрғын үймен қамтамасыз етеді.

2. Тұрғын үй-құрылыш және басқа да кооперативтерге (серіктестіктерге) бірінші кезекте кіру құқығын иеленеді.

3. Жеке тұрғын үй салу үшін бірінші кезекте жер участекерін және төлем қабілетін ескере отырып, жинақ несие-жинақ шоттарында бастапқы қоры болмаса да 30 жылға бес проценттік жеңілдікті кредитпен несие алу құқын иеленеді.

4. Тұрғын үй-құрылыш кооперативтеріне үй салу үшін төлем қабілетін ескере отырып несие-жинақ шоттарында бастапқы қоры болмаса да 30 жылға бес проценттік жеңілдікті кредитпен несие алу құқығын иеленеді.

5. Коммуналдық тұрғын үй қорының үйлеріндегі өзі тұрып жатқан пәтерлері осы Заңның 17-бабында және Қазақстан Республикасының тұрғын үй заңнамасында белгіленген тәртіппен меншігіне беріледі.

6-8. Алып тасталды.

9. Соғысқа қатысушылар басқа тұрғын үй берілмейінше қызмет бабындағы тұрғын үйден шығарылмайды.

10. Бау өсіретін серіктестіктердің мүшелері қолданылып жүрген зандарға сәйкес бау үйлерін сатып алуға және салуға, бау участекін көркейтуге жеңілдікті шарттар негізінде несие алу құқығын иеленеді.

11. Бау өсіретін серіктестіктерге (кооперативтерге) кіруге артықшылық құқығы болады.

12. Алып тасталды.

13. Байланыс қызметкерінің барлық түрін кезектен тыс пайдалануға құқылы.

14-17. Алып тасталды.

18. Жұмыс істеп жүрген кезінде бекітілген емханаларды зейнеткерлікке шыққаннан кейін де пайдаланады.

19. Амбулаторлық-емхана мекемелерінің қызметін артықшылықпен пайдаланады және аурұханаға кезектен тыс жатқызылады.

20. Қазақстан Республикасының зандарында белгіленген тәртіппен көрсетілетін білікті медициналық көмек.

21. Протездермен (тіс протездерінен басқа) және протез-ортопедия бүйімдарымен тегін қамтамасыз ету.

21-1. Тұрғын үйді ұстауға, коммуналдық қызмет көрсетулерге (орталықтандырылған жылу, сұық және ыстық сумен жабдықтау, канализация,

электрмен жабдықтау, газбен жабдықтау, қоқыс шығару, лифтілерге қызмет көрсету), отынға жұмсалатын, телефонды пайдалану, дәрі-дәрмекпен, оптикалық көзілдірікпен қамтамасыз ету, жалпы жүрт пайдаланатын қоліктің барлық түрімен (таксиден басқа) журу жөніндегі шығындарды төлеу үшін, жергілікті мерзімді баспасөзге жазылу кезінде олардың біреуіне жазылуға арнаулы мемлекеттік жәрдемақы төленеді.

22. Алып тасталды.

23. Жыл сайынғы кезекті демалысын өзіне қолайлыша үақытта пайдаланады, сондай-ақ жылына екі аптаға дейін жалақы сақталмайтын қосымша демалыс алуға құқылы.

24. Жалпы сырқаттануы салдарынан еңбекке үақытша жарамсыздығы бойынша күнтізбелік жылда қатарынан төрт айға немесе бес айға дейін жәрдемақы алады.

25. Жұмыс стажына қарамастан жалақысының 100 проценті мөлшерінде үақытша еңбекке жарамсыздығы бойынша жәрдемақы алады.

26-29. Алып тасталды.

30. Моншаларға, мәдени ойын-сауық немесе спорт шараларына, шаштараздарға осындай қызмет көрсететін кәсіпорындар мен мекемелердің есебінен осы Заңның 17-бабында белгіленген тәртіппен бірінші кезекте және тегін барады.

31. Арнаулы әлеуметтік көрсетілетін қызметтердің кепілдік берілген көлемін бірінші кезекте алу.

32. Ұлы Отан соғысы қатысушысының отбасына немесе оны жерлеуді жүзеге асырған тұлғага "Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы" Қазақстан Республикасының Заңында айқындалған мөлшерде жерлеуге арналған біржолғы төлем.

33. Соғысқа қатысқан жалғызлікті адам қайтыс болғанда оны тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық қызметі салт-жоралар ресімін қолдана отырып жерлейді.

34. Салық салу жеңілдіктері қолданылып жүрген заңға сәйкес жүргізіледі.

Ескерту. 11-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 1997.04.02 N 88-I, 1997.06.19 N 134-I, 1999.04.07 N 374, 1999.11.16 N 482, 2011.07.22 № 479-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 02.07.2018 № 165-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

12-бап. Соғыс мүгедектеріне берілетін жеңілдіктер мен кепілдіктер

Соғыс мүгедектеріне әлеуметтік қорғау шаралары ретінде осы Заңның 11-бабының 1-34 тармақтарына сәйкес жеңілдіктер мен кепілдіктер беріледі.

Сондай-ақ соғыс мүгедектеріне қосымша:

1. Санаторийге барып, емделу және кері қайту үшін, жолдаманы кім бергеніне және кімнің есебінен берілгеніне қарамастан, қажетті күндерге еңбекке үақытша жарамсыздығы туралы парактар I және II топтардағы мүгедектерге ұзақтығы 15 жұмыс күніне дейін жыл сайынғы ақы төленетін қосымша демалыс беріледі.

2-4. Алып тасталды.

5. Жеке тұрғын үй салу үшін өсіп тұрған ағаш жергілікті атқарушы органдар анықтайдын тәртіп бойынша беріледі.

6. (алынып тасталды).

7. (алынып тасталды).

8. Тұрғын үйді ұстауға, коммуналдық қызмет көрсетулерге (орталықтандырылған жылу, суық және ыстық сумен жабдықтау, канализация, электрмен жабдықтау, газбен жабдықтау, қоқыс шығару, лифтілерге қызмет көрсету), отынға жұмсалатын, телефонды пайдалану, дәрі-дәрмекпен, оптикалық көзілдірікпен қамтамасыз ету, жалпы жұрт пайдаланылатын көліктің барлық тұрімен (таксиден басқа) жұру жөніндегі шығындарды төлеу үшін, жергілікті мерзімді баспасөзге жазылу кезінде олардың біреуіне жазылуға, кресло-қоларба бөлуге, бензинге, қосалқы бөлшектерге, автомобилдер мен мотоарбаларды жөндеуге және оларға техникалық қызмет көрсетілуіне өтемдік төлемдерге, Ұлы Отан соғысы мүгедектеріне темір жолда, әуе, су және қалааралық автомобиль көлігінде жылына бір рет жұру үшін, сондай-ақ I топтағы мүгедекті алып жүретін адамның жол шығындарына арнаулы мемлекеттік жәрдемақы төленеді.

Ескерту. 12-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 1999.04.07 N 374 заңымен; 02.07.2018 № 165-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 04.05.2020 № 321-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

13-бап. Соғысқа қатысушылар мен соғыс мүгедектері қатарындағы Кеңес Одағының Батыры, "Халық қаһарманы", Социалистік Еңбек Ері атағына ие болған, Даңқ орденінің үш бірдей дәрежесімен және "Отан" орденімен наградталған адамдарға берілетін қосымша женілдіктер мен кепілдіктер

Соғысқа қатысқан Кеңес Одағының Батыры, "Халық қаһарманы", Социалистік Еңбек Ері атағына ие болған, Даңқ орденінің үш бірдей

дәрежесімен, "Отан" орденімен наградталған адамдарға қосымша мынадай женілдіктер мен кепілдіктер беріледі:

1. 20 шаршы метрге дейін қосымша пайдалы алаң алу құқығы.

2. (алынып тасталды).

3. Әскери сый-сияпат көрсетіліп, тегін жерленеді және қабірінің басына құлпытас қойылады.

Ескерту. 13-бапқа өзгеріс енгізілді - КР 1997.04.02 N 88-І Заңымен.

Ескерту. 13-бапқа өзгеріс енгізілді - КР 1999.04.07 N 374 Заңымен.

14-бап. Женілдіктер мен кепілдіктер жөнінен соғысқа қатысушыларға тәнестірілген адамдарға берілетін женілдіктер мен кепілдіктер

Женілдіктері мен кепілдіктері бойынша соғысқа қатысқандарға тәнестірілген адамдарға әлеуметтік қорғау шаралары ретінде осы Заңның 11-бабының 1-5, 9, 10, 11, 13, 18-20, 23-25, 31, 33 және 34-тармақтарына сәйкес женілдіктер мен кепілдіктер беріледі, сондай-ақ, тұрғын үйді ұстауға, коммуналдық қызмет көрсетулерге (орталықтандырылған жылу, суық және ыстық сумен жабдықтау, канализация, электрмен жабдықтау, газбен жабдықтау, қоқыс шығару, лифтілерге қызмет көрсету), отынға жұмсалатын шығындарды төлеу үшін арнаулы мемлекеттік жәрдемақы төленеді.

1-3. Алып тасталды.

4. Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі және жоғары білім берудің кәсіптік оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға түсү кезінде Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындастын мөлшерде қабылдау квотасы көзделеді.

5. Жаңа кәсіпті менгеру (жаңа жұмысшыларды даярлау) кезінде бүкіл оқу кезеңіне жұмысшының тарифтік мөлшерлемесінің 100 пайзы мөлшерінде енбекке ақы төленеді.

6. Қайта даярлау, екінші мамандыққа үйрету және біліктілігін арттыру кезінде жұмыстан қол үзіп оқудың бүкіл кезеңіне бұрынғы кәсібі мен мамандығы бойынша орташа жалақысы сақталады.

7. Алып тасталды.

Ескерту. 14-бапқа өзгеріс енгізілді - КР 1997.04.02 N 88-І, 1999.04.07 N 374 2007.07.27 N 320 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз); 02.07.2018 № 165-VI (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

15-бап. Женілдіктер мен кепілдіктер жағынан соғыс мүгедектеріне тәнестірілген адамдарға берілетін женілдіктер мен кепілдіктер

Женілдіктері мен кепілдіктері бойынша соғыс мүгедектеріне тәнестірілген адамдарға әлеуметтік қорғау шаралары ретінде осы Заңның 11-бабының 1-5, 9-11, 13, 18-21, 23-25, 31, 33 және 34-тармақтарына, 14-бабының 4-6-тармақтарына сәйкес женілдіктер мен кепілдіктер беріледі, сондай-ақ, Чернобыль АЭС-індегі апаттың салдарынан мүгедек болып қалған, жыл сайынғы санаторий-курорттық емделу құқығын пайдаланбаған адамдарға тұрғын үйді ұстауға, коммуналдық қызмет көрсетулерге (орталықтандырылған жылу, суық және ыстық сумен жабдықтау, канализация, электрмен жабдықтау, газбен жабдықтау, қоқыс шығару, лифтілерге қызмет көрсету), отынға жұмсалатын, пәтер телефонын

пайдалану жөніндегі, дәрі-дәрмектермен қамтамасыз ету жөніндегі шығындарын төлеу үшін арнаулы мемлекеттік жәрдемақы төленеді.

1. I және II топтардағы мүгедектерге олардың қалауымен Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы елдерінің аумағында теміржол көлігімен жылына бір рет тегін жол жүру (бару, қайту), әуе, су немесе қалаараптық автомобиль көлігімен жол құнының 50 проценті мөлшерінде шегерім жасалып жол жүру құқы беріледі.

III топтағы мүгедектер үшін Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы елдерінің аумағында жылына бір рет қалаараптық көліктің барлық түрлерімен жол жүру (бару, қайту) құнынан 50 процент шегерім жасалды.

Қалаараптық жол жүру төлемінен жылына бір рет жасалатын 50 проценттік шегерімнің орнына олардың қалауы бойынша екі жылда бір рет тегін жол жүргуге (бару, қайту) рұқсат етіледі.

2. Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі және жоғары білім берудің кәсіптік оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру үйымдарындағы білім алушыларға жалпы белгіленген стипендия мөлшерінен 50 процентке жоғары мөлшерде стипендия төленеді.

3. Ұрыс қимылдарында немесе әскери қызметтің басқа да міндеттерін атқару кезінде жараплану, контузия алу, зақымдану немесе ауруға шалдығу салдарынан мүгедек болған адамдар осы Заңның 11-бабының 1-тармағына сәйкес тұрғын алаңмен бірінші кезекте қамтамасыз етіледі.

4-7. алынып тасталды

Ескерту. 15-бапқа өзгеріс енгізілді - КР 1999.04.07 N 374, 2007.07.27 N 320 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз), 2011.07.22 № 479-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін құнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

16-бап. Женілдіктер мен кепілдіктер жағынан соғысқа қатысушыларға тәсестірілген адамдардың басқа санаттарына берілетін женілдіктер мен кепілдіктер

Осы Заңның 9-бабында көрсетілген адамдар, атап айтқанда:

1. Қаза тапқан әскери қызметшілердің отбасыларының осы Заңның 11-бабының 1-5, 9-11, 13, 18-20, 23, 31, 33 және 34-тармақтарына, 12-бабының 5 тармағына сәйкес женілдіктер мен кепілдіктерге құқығы бар, сондай-ак, Чернобыль АЭС-індегі апаттың салдарынан мүгедек болып қалған, жыл сайынғы санаторий-курорттық емделу құқығын пайдаланбаған адамдарға тұрғын үйді ұстауға, коммуналдық қызмет көрсетулерге (орталықтандырылған жылу, суық және ыстық сумен жабдықтау, канализация, электрмен жабдықтау, газбен жабдықтау, қоқыс шығару, лифтілерге қызмет көрсету), отынға жұмсалатын шығындарын төлеу үшін ақшалай өтемақы төлеудің орнына, әкімшілік аумақтық

бөлініс (аудан, қала) шегінде жалпы жүрт пайдаланатын көліктің барлық түрлерінде (таксиден басқа) журу үшін 1988-1989 жылдарда Чернобыль АЭС-індегі апат зардаптарын жоюға қатысқан адамдарға бір жолғы материалдық көмек төлеудің орнына арнаулы мемлекеттік жәрдемақы төленеді;

Ауғанстанда интернационалдық борышын өтеп жүрген кезінде жарапану, контузия алу, зақымдану немесе ауруға шалдығу салдарынан қаза тапқан немесе қайтыс болған әскери қызметшілердің әйелдері немесе асырауында осы әскери қызметшілердің балалары бар басқа адамдар жұмыс орнынан осы балаларымен бірге демалу үшін демалыс үйлері мен пансионаттарға берілетін жолдамалармен артықшылықпен қамтамасыз етілуге, сондай-ақ аталған әскери қызметшілердің балалары үшін балалар сауықтыру мекемелеріне жолдамалар алуға құқығы бар;

Әскери қызметші қаза болған жағдайда оның отбасының (бірақ үш адамнан аспайтын) ол жерленген жерге тегін барып қайтуына, сондай-ақ таңдаған тұрғылықты жеріне көшіп баруға (әскери қызметші қайтыс болған күннен бастап алты ай ішінде) құқығы бар;

Ауғанстанда және ұрыс қимылдары жүргізілген басқа мемлекеттерде қаза тапқан (қайтыс болған) әскери қызметшілердің, сондай-ақ жиындарға шақырылған әскери міндеттілердің, ішкі істер органдарының басшы және қатардағы құрамы адамдарының отбасыларына "Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы" және "Қазақстан Республикасының ішкі істер органдары туралы" Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген мөлшерлерде біржолғы жәрдемақы төленеді;

Қайтыс болған (қаза тапқан) әскери қызметші өзінің соғы қызмет өткерген жерінде тегін жерленеді. Бейбіт уақытта әскери (азаматтық) борышын өтеу кезінде қаза тапқан немесе жалпы ауруға шалдығу салдарынан қайтыс болған әскери қызметшінің мәйітін отбасының қалауы бойынша басқа жерлеу /қайта жерлеу/ орындарына алып бару Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің, Ишкі істер министрлігінің, Ұлттық қауіпсіздік комитетінің және Мемлекеттік құзет қызметінің шешімімен жүзеге асырылады;

Қайтыс болған генералдардың, адмиралдардың және осы әскери қызметшілер арасынан зейнеткерлердің асыраушысынан айырылуына байланысты мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар алатын әйелдерінің "Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы" Қазақстан Республикасының Занында белгіленген тиісті женілдіктерге құқығы өмір бойы сақталады.

2. Қайтыс болған соғыс мүгедектерінің, сондай-ақ соғысқа қатысуышылар мен оларға теңестірілген адамдардың, "Ленинградты қорғағаны үшін" медалімен және "Қоршаудағы Ленинград тұрғыны" белгісімен наградталған, жалпы ауру,

еңбек жаракаты салдарынан және басқа себептермен (күкіртка қайшы келетіндерінен басқасы) мүгедек деп танылған азаматтардың қайта некеге тұрмagan әйелдері (күйеулері).

3. Ұлы Отан соғысы жылдарындағы тылдағы қажырлы енбегі және мінсіз әскери қызметі үшін бұрынғы КСР Одағының ордендерімен және медальдарымен наградталған адамдарға, сондай-ақ 1988-1989 жылдары Чернобыль АЭС-індегі апарттың зардаптарын жоюға қатысуышылар ішінен оқшаулау және көшіру жүргізілген аймақтан Қазақстан Республикасына көшірілген (өз еркімен көшкен), көшірілген күні анасының құрсағында болған балаларды қоса, адамдарға:

осы Заңның 11-бабының 9, 18, 23-тармақтарына сәйкес женілдіктер мен кепілдіктер, сондай-ақ:

тұрғын үй салу, бау-бақша үйлерін сатып алу және тұрғызу әрі бау-бақша аумағын жайластыру үшін олардың төлем қабілетін ескере отырып несие сақтау шоттарында бастапқы жинақ ақшасыз 30 жылға бес процентпен берілетін женілдікті несие;

пәтерін жөндетуге, телефон орнатуға және бау-бақша серіктестіктеріне (кооперативке) қабылдануға бірінші кезекте құқық беріледі.

4. 1979 жылдың 1 желтоқсаны мен 1989 жылдың желтоқсаны аралығында Ауғанстанға және ұрыс қымылдары жүргізілген басқа елдерге жұмысқа жіберілген жұмысшылар мен қызметшілерге:

жұмыс істеп жүрген кезінде тіркелген емханаларды зейнеткерлікке шыққаннан кейін пайдалану құқығы;

жұмыс орны бойынша санаторийлерге, профилакторийлерге және демалыс үйлеріне жолдамалармен қамтамасыз етілуге артықшылықты құқық;

жыл сайынғы кезекті еңбек демалысын өзіне ыңғайлы уақытта пайдалануға;

жеке тұрғын үй салу үшін олардың төлем қабілетін ескере отырып несие сақтау шоттарында бастапқы жинақ ақшасыз 30 жылға бес процентпен женілдікті кредит алуға;

бау-бақша серіктестіктеріне (кооперативтерге) қабылдануға телефон орнатуға артықшылықты құқығы бар.

Осы аталған адамдар басқа тұрғын үй берілмейінше қызметтік тұрғын үйлерден шығарылмайды.

5. Бұрынғы КСР Одағы Мемлекеттік қауіпсіздік комитетінің Ауғанстан аумағында уақытша болған және кеңес әскерлерінің шектеулі контингенті құрамына енбеген жұмысшылары мен қызметшілеріне:

осы Занда көзделген, кезектен тыс тегін протез жасату құқығы;

жұмыс орны бойынша санаторийлерге, профилакторийлерге және демалыс үйлеріне жолдамалармен қамтамасыз етілуге, сондай-ақ бау-бақша серіктестіктеріне (кооперативтерге) қабылдануға артықшылықты құқық;

жыл сайынғы кезекті еңбек демалысын өзіне ыңғайлы уақытта пайдалану, сондай-ақ жылына екі аптаға дейін еңбекақысы сақталмайтын қосымша демалыс алу құқығы;

11-баптың 1-тармағына сәйкес тұрғын алаңмен бірінші кезекте қамтамасыз етілу, ал ұрыс қимылдары кезінде немесе әскери қызметтің өзге де міндеттерін атқару кезінде жаралануы, контузия алуы, зақымдануы, ауруға шалдығуы салдарынан бірінші топтағы мүгедек болғандарға тұрғын алаңмен кезектен тыс қамтамасыз етілу құқығы беріледі;

жеке тұрғын үй салу үшін олардың төлем қабілетін ескере отырып, несие сақтау шоттарында бастапқы жинақ ақшасыз 30 жылға бес процентпен берілетін женілдікті кредит алу құқығы;

техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі және жоғары білім берудің кәсіптік оку бағдарламаларын іске асыратын білім беру үйымдарына оқуға түсу кезінде қабылдау үшін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген мөлшерде квота беріледі;

Осы аталған адамдар басқа тұрғын үй берілмейінше қызмет бабында алған тұрғын үйлерден шығарылмайды.

Ескерту. 16-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 1997.04.02 N 88-I, 1997.06.19 N 134, 1999.04.07 N 374, 2007.07.27 N 320 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз), 2012.02.16 № 562-IV (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап құнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 04.07.2014 N 233-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін құнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Зандарымен.

4 ТАРАУ

Қорытынды ережелер

17-бап. Женілдіктер мен әлеуметтік қорғауды қаржыландыру

Соғысқа қатысқандарға, соғыс мүгедектеріне және соларға теңестірілген адамдарға берілетін женілдіктер мен оларды әлеуметтік қорғауды қаржыландыру бюджет қаражатының, сондай-ақ қайырымдылық қорларының есебінен жүзеге асырылады.

Үйымдар аталған адамдарға материалдық көмек көрсетуге құқылы.

Ескерту. 17-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 1997.06.19N 134, 1999.04.07. N 374, 2004.12.20 N 13 (2005.01.01 бастап күшіне енеді) Зандарымен.

18-бап. Женілдіктер беру негіздері мен шарттары

Женілдіктер алуға құқығы бар адамның тұрақты тұратын жерінде 1992 жылдың 1 қаңтарына дейін қолданылған нысандар бойынша тиісті органдар берген қуәліктер, сондай-ақ әскери комиссариаттар, әскери бөлімдер, архив мекемелері әскери қызметшінің, партизанның және өзге адамның қаза тапқандағы (хабар-ошарсыз кеткені), қайтыс болғаны туралы берген хабарламалары, анықтамалары, немесе зейнетақы тағайындаған органдар растиған зейнеткерлік қуәліктері женілдіктер беру үшін негіз болып табылады.

Осы Заңның күші жүретін екі және одан да көп адамдар бірге тұрған кезде тұрғын үйді пайдалану шығыстарын, пәтерақы мен коммуналдық қызмет үшін ақы төлеу жөніндегі женілдіктер олардың әрқайсысы үшін белгіленген ережелерге және нормаға сәйкес беріледі, бұл ретте бірнеше негіздер бойынша осы женілдіктерге құқығы бар адамдарға (отбасыларына) берілетін женілдіктерді жинақтауға жол берілмейді.

19-бап. Женілдіктер алу құқығын кідірту және тоқтату

Осы Заңда көзделген адамдарға берілетін женілдіктер мен кепілдіктерге деген құқық олар қайтыс болған күннен бастап тоқтатылады және бас бостандығынан айыру түрінде сот белгіленген қылмыстық жазасын өтеу уақытына кідіртіледі.

20-бап. Жергілікті атқару органдары мен еңбек ұйымдарының соғысқа қатысушылар мен соғыс мүгедектеріне және оларға теңестірілген адамдарға қатысты міндеттері

Жергілікті өкілді органдардың шешімі бойынша жергілікті атқарушы органдардың әкімдері, ұйымдардың, қоғамдық бірлестіктердің басшылары өз құқығы мен құзыры шегінде тиісті бюджеттер есебінен, қайырымдылық қорларының қаражатын тарта отырып, соғысқа қатысушылар мен соғыс мүгедектерін және оларға теңестірілген адамдарды, олардың жесірлерін, қаза тапқан әскери қызметшілердің отбасыларын, тылда еңбек етіп, әскери қызмет откерген азаматтарды әлеуметтік қорғау және олардың емделу орындарына жүру жолы (барып, қайту) жөнінде женілдіктер, сондай-ақ материалдық көмек пен көмектің басқа да түрлерін көрсету жөнінде қосымша шаралар белгілейді.

Ескерту. 20-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 2004.12.20 N 13 (2005.01.01 бастап күшіне енеді), 2011.07.22 № 479-IV (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

21-бап. Осы Заң жарияланған күнінен бастап күшіне енеді.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және
құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК